SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 216. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, NOVEMBER 15, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 15-го ЛИСТОПАДА 1989 Ч. 216. РІК XCVI.

У ЛЬВОВІ ВІДБУЛАСЯ ЄПИСКОПСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ

Вінніпеґ, Ман. („Поступ"). — Митрополит Максим Германюк у вересні ц.р. був в Україні та мав зустріч з владиками Української Католицької Церкви у Львові, від яких отримав докладні інформації про стан УК-Церкви, як теж про єпископську конференцію.

Конференція відбулася 15-го серпня 1989 року у Львові, яку скликав і нею проводив Первоієрарх Володимир Стернюк, містоблюститель Верховного Архиєпископа, а секретарював Єпископ Іван Марґітич. Між іншими справами була постанова, упорядкувати Епархії і рішили, що Ординарієм Львівської архиєпархії та містоблюстителем Верховного Архиєпископа є Архиєпископ В. Стернюк. Під юрисдикцію Ординарія Львівської архиєпархії також належить територія Перемиської епархії (та частина, що знаходиться на території УССР).

Єпископами-помічниками Львівської архиєпархії є Филимон Курчаба і Юліян Вороновський.

Ординарієм Івано-Франківської (Станиславівської) епархії є Єпископ Софрон Дмитерко.

Коадютором Ординарія Івано-Франківської епархії є Єпископ Павло Василик з правом наслідства.

Ординарієм Закарпатської Мукачівської епархії є Єпископ Іван Семедій — Апостольський Вікарій. Помічниками Ординарія Мукачівської епархії є: Єпископ Йосип Головач і Єпископ Іван Марґітич.

Рішено, що Богослуження є виключно релігійними, що торкаються духовних справ, а не політичними. Богослуження в церквах повинні служити Єпископи і священики. За те, що робиться на відкритих зібраннях після Богослужби, єпископи не несуть відповідальности.

Учасники конференції заявили, що ніхто не має права проголошувати церковні Богослуження без попереднього погодження з церковною владою.

Були ще інші рішення та постанови внутрішнього порядку.

Заключне слово виголосив Архиєпископ В. Стернюк, у якому закликав владик дотримуватися всіх постанов конференції в дусі братньої любови, свідомої відповідальности за святу справу Божої Церкви і взаємовирозуміння. Також він висловив усім Боже Благословення на дальшу апостольску працю.

ДОПОВІДЬ ПРОФ. Т. ГУНЧАКА В ЧИКАҐО

Чикаґо (Н.Н.). — Новозаснована Група Сприяння Народному Рухові України за Перебудову влаштовує доповідь проф. Тараса Гунчака з Ратґерського університету, що був учасником установчого з'їзду Народного Руху України за Перебудову. Проф. Гунчак виступить з доповіддю в суботу, 18-го листопада, о год. 7-ій вечора на тему: „Народний Рух — програма і дія". Доповідь буде ілюстрована відеозаписом, знятим в час київського з'їзду. Цю зустріч співспонзорує організація Американці в Обороні Людських Прав в Україні. Вступ на доповідь 10 дол., для студентів 5 дол.

На Личаківському цвинтарі поставлено березовий пам'ятник

Ферфілд, Конн. (СПУФ). — У неділю, 12-го листопада ц.р. у Львові на Личаківському цвинтарі поставлено тимчасовий великий, 34 фути восоти дерев'яний березовий пам'ятник на могилах січових стрільців. Як уже інформовано, цей цвинтар був попередньої неділі, 5-го листопада, місцем переведення „народної дипломатії", а саме примирення між представниками польського та українського народів. Представники обох народів обмінювалися вінками і прапорами делеґацій польських священиків та 50 монахинь і численних сотень українського громадянства Львова, в більшості членів Товариства „Меморіял".

Під час багатолюдного здвигу населення Львова на могилах січових стрільців відправили Панахиду греко-католицькі священики. Присутньою була делеґація Київського відділу Товариства „Меморіял".

БЮРОКРАТІЯ БУЛА ПРИЧИНОЮ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ ТРАГЕДІЇ

Джерзі Ситі, Н.Дж. — Вашінґтонський щоденник „Вашінґтон Таймс" з 7-го листопада ц.р., подав інформацію, що Віктор Брюханов, який був відповідальний за побудову атомного реактора в Чорнобилі, дав вперше інтерв'ю з в'язниці репортерові з газети „Соціялістическая Індустрія" і сказав в ньому, що причиною трагічного вибуху була совєтська бюрократія.

В. Брюханов, якого засудили на 10 років тюрми, як винного у атомовій катастрофі, уважає, що він мусів при будові цілого комплексу ламати правила безпеки, наприклад, не даючи покриття для електричних проводів, щоб їх охоронити перед вогнем, тому що не було відповідного матеріялу. Розуміється, це турбувало його, але коли б він вимагав дотримання правил безпеки, його б звільнили з праці. Він розповів про те, як його повідомили телефоном про страшний вибух і він негайно повідомив урядові чинники в Москві, щоб дістати доручення евакувати ціле довкілля, але в Москві всі були так певні, що в Чорнобилі не може статися нічого поганого, що ніхто не хотів дати такого доручення. Тому він уважає, що інші особи на вищих постах відійшли на спокійний відпочинок, а його покарали. Робітники, які працювали на реакторі в пропам'ятну ніч 26-го квітня 1986 року не знали, на думку В.Брюханова, що небезпекою було усунути контрольні проводи, а ті, які знали про це, спокійно спали у своїх ліжках.

На думку В. Брюханова одна людина ніяк не може змінити довголітньої системи праці в СССР і не можна обвинувачувати людей, що стали невільниками цієї системи.

Про наслідки вибуху в Чорнобилі писав також „Вашінґтон Пост" з 9-го листопада ц.р., де цитуються слова Юрія Щербака, голови комісії депутатів для вивчення проблем Чорнобиля, що „є незвичайно важко отримати точний обрахунок жертв Чорнобиля". Тому він звернувся з проханням до уряду СССР, щоб бути уважними які інформації про жертви Чорнобиля він подає до загального відома. Ю. Щербак каже, що тисячі осіб живуть або жили досі в околиці Чорнобиля і їли затруєну радіяцією їжу. Він уважає також, що евакуація населення з України і Білорусі не була достатня. На захід від Чорнобиля мешканці тепер стверджують щораз більше випадків втоми, опуху залоз, катаракти і левкемії. Також на захід від Чорнобиля трапляється щораз більше випадків генетичних змін у тварин, як корови, які родяться без голів чи інших частин тіла. Помимо того офіційні чинники з Академії Наук СССР відкидають ці факти, як об'яви психози і „радіофобії".

Колишній президент академії Анатолій Александров, головний конструктор реактора в Чорнобилі, уважає, що всі ці вістки є „емоційні". Він ще в 1970 році сказав, що нуклеарні станції є на 100 відсотків безпечні і повинні бути побудовані близько до міст, щоб дати мешканцям можливість огріватися у зимових місяцях.

Міжнародна Амнестія виступає в обороні Б. Климчака

Ню Йорк. — Міжнародна Амнестія, яка постійно веде акції в обороні політичних в'язнів у всіх країнах світу та їх „адоптує", саме тепер взяла під свою опіку українського в'язня Богдана Климчака, що від 1978 року перебуває у карному таборі праці на Уралі.

У окремому заклику до своїх членів Міжнародна Амнестія просить, щоб вони писали листи безпосередньо до Міхаїла Ґорбачова, своїми словами вимагаючи звільнення Б. Климчака та усіх інших в'язнів сумління в СССР. Заклик підкреслює що ці листи треба доконче писати зараз з надією, що може Б. Климчака звільнять ще до кінця того року. У зверненні інформують, що єдина провина Б. Климчака в тому, що він пробував втекти з СССР. В 1978 році, перебуваючи в совєтській частині Азії, він вискочив з поїзду і ночами мандрував аж до кордону Ірану, який щасливо перейшов. В найближчому іранському місті він зголосився на поліцію і сказав, що з політичних причин просить азилю. Але іранські поліцисти просто відставили його знову до кордону, де совєтські власті арештували його і засудили на ув'язнення за „зраду через утечу за границю". Сьогодні, 11 років пізніше, Б. Климчак далі ув'язнений в карному таборі.

Саме тому Міжнародна Амнестія вибрала його як одного із своїх важливих в'язнів сумління. Досі ця організація добилася за 28 років існування звільнення понад 25,000 в'язнів сумління, в тому також численних українців. Тому українці на Заході повинні підтримати акцію для звільнення свого земляка.

Східньонімецькі проблеми обговорюються на телевізії СССР

Москва. — Совєтські громадяни вперше мали змогу оглядати на телевізії стриману, але правдиву версію політичного неспокою у Східній Німеччині.

Крайова телевізійна програма новинок „Время" передала трихвилинні підсумки подій у Східній Німеччині, де зображено масові товпи протестуючих громадян, описано масову іміґрацію на Захід і коментовано про проблеми Комуністичної партії, яка старається зформувати тривкий уряд.

Газета „Ізвєстія", урядовий пресовий орган, подала до відома читачів, що „засяг вимог громадськости Східньої Німеччини є широкий: радикальні зміни у всіх галузях соціяльного життя, вільні вибори, рівноправність для всіх політичних партій". Інші урядові засоби масової інформації повідомили про десятки тисяч втікаючих громадян Східньої Німеччини, які шукають політичних та економічних поліпшень на Заході. Пересічні громадяни, оглядаючи та прислухаючись до тих звідомлень, майже на них не реагують, а ті, що більше активні у політичному житті країни усвідомлюють собі важливість цих змін у союзних країнах совєтського бльоку. Всім цим турбуються також і кремлівські володарі, але перед ними куди складніші проблеми, бо в самому таки СССР зростають відосередні сили в республіках.

Західні дипломати та знавці совєтських справ майже поголовно твердять, що у спокійній зовнішній політиці Кремля проявляється дволінійна настанова коли йдеться про впорядковані та зорганізовані протести-демонстрації. Тут виразно підкреслюється, що коли демонстранти вимагають таких змін, як скасування монополю Комуністичної партії на владу, то їх зустрічає поліція з гумовими палками. Натомість коли демонстранти домагаються змін в екологічних чи економічних питаннях, то їм це уможливлюється без зайвих перепон.

„Правда" підтверджує однопартійність

Москва. — Газета „Правда", орган Комуністичної партії СССР, на своїх сторінках заявляє, що багатопартійна система не має місця в СССР. „В цій країні немає іншої громадської сили поза Комуністичною партією".

Виявляється, що Кремль не має жодних намірів прямувати шляхом Мадярщини та Польщі, які створили багатопартійні системи під впливом лібералізації, започаткованої саме совєтським президентом Міхаїлом Ґорбачовим.

У згаданій статті стверджується потребу партійної єдности та говориться про заплановані зміни у партійних правилах. Не оминулося також нагоди остерегти ще раз литовських комуністів не вирішувати на з'їзді наступного місяця справу відокремлення Литовської комуністичної партії від Комуністичної партії Совєтського Союзу. Скритиковано у статті тих, які пропонують інший шлях до перебудови.

Пропозиції змін партійних правил заплановано продискутувати на з'їзді КПСС, який має відбутися наступного року. На з'їзді Міхаїл Ґорбачов вимагатиме підтвердження, що партія повинна затримати конституцією забезпечений їй монополь на владу.

ДОПОВІДЬ Д-РА Ю. ЮРЧИШИНА

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка в суботу, 18-го листопада ц.р. влаштовує доповідь на тему: „Майбутні шляхи зовнішньої торгівлі України", яку виголосить д-р Юрій Юрчишин, президент компанії „Вернон Ентерпрайз", що займається торговельними трансакціями із Совєтським Союзом і в тих справах буває на Україні. Доповідь відбудеться о 5-ій год. вечора в домі НТШ, 63 Четверта авеню.

ЕСТОНІЯ АНУЛЮВАЛА РІШЕННЯ ПРО ПРИЄДНАННЯ ДО СССР

Москва. — Як повідомило совєтське пресове аґентство ТАСС, Верховна Рада Естонської ССР анулювала рішення про вхід до складу Совєтського Союзу, однак покищо не рішилася заявити про відокремлення республіки від СССР.

В неділю, 12-го листопада ц.р., Верховна Рада Естонії прийняла резолюцію, в якій Совєтський Союз обвинувачується в агресії, військовій окупації і анексії та проголосила декларацію Державної Думи Естонії з 21-го липня 1940 року про приєднання до СССР незаконною.

Совєтські історики підтримують версію про те, що незалежні прибалтійські республіки добровільно приєдналися до Совєтського Союзу у 1940 році, щоб захистити себе від нападу гітлерівської Німеччини. Західні історики і прибалтійські активісти вважають, що рішення про приєднання Естонії було прийнято вимушено, бо до моменту голосування у Державній думі совєтські війська вже були на естонській землі.

Совєтські війська вступили на територію Естонії, Латвії і Литви після того, як 23-го серпня 1939 року Сталін уклав з Гітлером пакт про ненапад. Згідно з секретним протоколом пакту, який нині став відомий усьому світові, Европа була поділена на сфери впливу, і прибалтійські республіки опинилися у сфері впливу Совєтського Союзу.

Для перегляду статусу прибалтійських республік у Москві була створена спеціяльна комісія, яку очолив член Політбюра Александер Яковлєв. Комісія покищо не прийняла ніякого рішення.

Як повідомляє ТАСС, резолюція, прийнята Верховною Радою Естонської ССР, викликала настільки бурхливі обговорення, що 46 депутатів залишили залю засідань на знак протесту проти рішення Верховної Ради відкласти обговорення резолюції про відокремлення від СССР.

Перший секретар ЦК КП Естонії М. Тійтма підкреслив, що республіка не має наміру відокремлюватися від Совєтського Союзу, однак рішення Верховної Ради напевне ускладнить відносини між Талліном і Москвою.

М. Тійтма також підкреслив, що Естонія зрозуміла важливість перебудови, кремлівської програми реформ і буде здійснювати стримані кроки, щоб не викликати небезпеки на ці демократичні перетворення.

У резолюції естонських законодавців говориться, що прийняте рішення буде використане як основа для переговорів з Москвою. Крім того, резолюція містить рекомендацію Президії Верховної Ради Естонської ССР переглянути закони, прийняті у 1940 році під тиском представників Сталіна.

У Джерзі Сити посвятять новий храм

Джерзі Сити, Н.Дж. — Тут в суботу, 18-го листопада ц.р., о 2-ій год. по полудні відбудеться урочисте посвячення нового храму свв. Петра і Павла, вул. Бентлі і Берґен, що його довершить Владика Митрополит Стефан Сулик. Бенкет з нагоди посвячення відбудеться о 5-ій год. вечора в Українському Народному Домі, 90-96 Фліт вул.

В неділю, 19-го листопада ц.р., о 10-ій год. ранку Владика Сулик відправить першу Архиєрейську Божественну Літургію в новопосвяченій церкві. Прийняття відбудеться в залі школи свв. Петра і Павла, о 12:30 год. по полудні. Даток — 75 дол. від особи та 25 дол. від молоді до 21 року.

ЩОТИЖНЕВА ХРОНІКА ПРЕСОВОЇ СЛУЖБИ УГС

• 5-го жовтня у Києві у студентському містечку університету ініціятивна група Української Студентської Спілки і комітет Комсомолу організували мітинґ по обговоренню нещодавно опублікованого статуту Київського університету. Мітинґ проходив під синьо-жовтими прапорами. Студенти відкинули офіційний статут як неприємливий і поставили вимогу прийняти альтернативний статут. Була висунута також вимога скасувати в університеті перший відділ. Активіст СНУМ Дмитро Корчинський звернувся до присутніх на мітинґу взяти участь у вшануванні пам'яті київських студентів, які загинули в боях під Крутами 1918 року.

• 7-го жовтня у Львові відбулося засідання громадської комісії розслідування побоїща, вчиненого міліцією в місті 1-го жовтня. Члени комісії Нестор Гнатів, Орест Влох, Євген Гринів, Пенсіон Козлик, Віктор Фурманов, Богдан Горинь, Ярослав Кендзьор, Борис Козловський разом з народними депутатами СССР Юрієм Сорочиком, Іванком Вакарчуком, Віктором Ноздрою із Севастополя і Валентином Карасйовим із Краматорська заслухали багато свідків та потерпілих, які одноголосно підтвердили, що колона мирних демонстрантів не давала підстав для нападу на неї озброєних загонів ЗМОП-у, тому твердження прокурора области Ізосімова про якісь злочинні дії демонстрантів є відвертою брехнею. Перед присутніми виступив працівник львівського телебачення Борис Козловський, який розповів, що 4-го жовтня він приготовив фільм про побоїще для показу його в одній із інформаційних телепрограм. Проте, наступного дня керівництво телестудії було викликане в обком партії і перший секретар обкому, Яків Погребняк, у брутальній формі заборонив демонстрацію фільму. Член громадської комісії Ярослав Кендзьор повідомив, що міліція та прокуратура перешкоджають представникам комісії вести розслідування і не дають можливости зустрітися з міліціонерами, яких за словами прокурора Ізосімова буцім то було поранено під час побоїща. За останніми даними громадської комісії розслідування масового побиття людей 1-го жовтня понад 40 львів'ян отримали серйозні поранення. Троє з них лежать в лікарнях — це Роман Оприськ, Галина Мартинова та Ігор Гарбар. Серед поранених є багато людей похилого віку, а також школярі.

• 7-го жовтня в Києві біля Республіканського Стадіону міліція розігнала мітинґ соціял-демократичного об'єднання, на якому було біля 100 осіб. Учасники мітинґу тримали гасло: „Вимагаємо укладення нового всесоюзного договору та захистити конституцію від статті шостої". Міліціонери затримали 10 осіб.

• 8-го жовтня у Турці на Львівщині мав відбутися мітинґ. Щоб не допустити на нього людей з інших реґіонів, перший секретар турківського райкому партії Брич із числа своїх прислужників виставив при в'їзді до міста заставу. Десь біля 200 райкомівських лакуз, в основному дрібних начальників, серед яких директор радгоспу „Комсомолець" Ільницький, заступник директора ПТУ нр. 51 Пшеничка, лісничий Зубрицький, третій секретар райкому вчитель Буґіль, слідчий Бунін та інші в нетверезому стані напали на колону людей, які приїхали з Дрогобича, Трускавця, Борислава і Самбора на мітинґ. Напасники, деякі з них з ножами, почали кидати в людей камінням і змусили колону вертатися назад. Біля 40 міліціонерів, які стояли збоку, на дії хуліґа-

(Закінчення на стор. 4)

ДОПОВІДЬ Д-Р Н. СТРОКАТОЇ

Нюарк, Н. Дж. — Тут у п'ятницю, 17-го листопада ц.р., о год. 7:30 вечора відбудеться доповідь д-р Ніни Строкатої на тему „Установчий з'їзд Народного Руху України" про гасла і символи, що зворушили та про факти, які не привернули уваги. Д-р Н. Строката — одна з членів-основників Української Гельсінкської Групи, колишній політв'язень та незалежний дослідник процесів і явищ, які відбуваються в сучасній Україні. Це буде третя доповідь із „Вечорів в п'ятницю", темою яких є „Звіт з України", які АОЛПУ організує для громади. Вступ на доповідь, що відбудеться в залі церкви св. Івана Хрестителя, Сенфорд авеню, вільний.

У СВІТІ

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ТЕ, ЩО він минулого тижня зрезиґнував найстарший провідник Китаю Денг Шіяопінг звернувся до китайської армії зі закликом, щоб слухала наказів Комуністичної партії. При тому, він натякнув на те, що він і надальше залишиться активним у внутрішньому політичному житті Китаю. „Наше військо є військом партії, соціялістичної держави та народу і завжди повинно залишатися вірним партії, державі, соціялізмові та народові", — заявив 85-річний Д. Шіяопінг, промовляючи до військових старшин, додаючи, що „хоча я залишив військо та відійшов на пенсію, я завжди буду турбуватися справами нашої партії та держави, як й будучністю армії".

У НЕДІЛЮ, 12-ГО ЛИСТОПАДА ц.р., ліві повстанці зорганізували найбільш скоординований напад у Ель Сальвадорі, атакуючи одночасно принайменше кільканадцять об'єктів по цілій країні та в столиці, включно з резиденцією та приватним помешканням президента. Побоюються, що є сотні вбитих, а ще більше поранених. Перші звідомлення про жертви цих нападів, які розпочалися ніччю з суботи на неділю подало пресове аґентство Ассошієйтед Пресс на підставі військових офіційних повідомлень, де говориться про 127 вбитих, в тому 26 військовиків, 90 повстанців і 11 цивільних осіб. „Нашим завданням є виграти або загинути", — заявив кореспондентові 20-літній повстанець під час затяжної боротьби на вулицях передмістя столиці.

КАНЦЛЕР ЗАХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ Гельмут Коль був змушений перервати свої відвідини у Польщі з уваги на події, що в той час назріли у Західньому Берліні спричинені відкриттям кордонів Східньої Німеччини та Східнього Берліну. Відвідавши Західній Берлін, канцлер Г. Коль повернувся в суботу, щоби продовжити свої відвідини згідно з раніше узгідненими плянами, а в неділю, 12-го листопада, взяв участь разом з прем'єр-міністром Тадеушем Мазовецьким у Службі Божій в намірені миру між німцями та поляками. У своїй проповіді Єпископ Альфонс Носсоль підкреслив, що „німці і поляки мусять спільно стреміти до осягнення такої Европи, де всі могли б жити гармонійно".

У МАДРИДІ, СТОЛИЦІ Еспанії, в неділю, 12-го листопада ц.р., на 93-му році життя померла в лікарні після довгої та важкої недуги Дольорес Ібаррурі, президент еспанської Комуністичної партії та запальний промовець, яку під час еспанської громадянської війни популярно називали „Ля Пасіонарія". Від 1938 року Д. Ібаррурі проживала в Москві, до Еспанії повернулася в 1977 році, два роки по смерти Франсіска Франка, коли леґалізовано Комуністичну партію в Еспанії.

В АМЕРИЦІ

В МАЯМІ ПОЧАВСЯ СУД над офіцером поліції Вілліямом Лозано, якого обвинувачують у вбивстві двох негрів. Це вже третій випадок за останні десять років, коли вбивства негрів маямською поліцією викликає зростання расистського напруження серед негритянського населення. Майже щодня негри проводять демонстрації протесту перед будинком суду, вимагаючи розправи над В. Лозано. Місцева еспаномовна радіостанція виступає в обороні 30-літнього офіцера — еміґранта з Колюмбії. Професор соціології Вілліям А.Веґа з Маямського університету висловив велике занепокоєння тим, що в кожному третьому авті на Маямі є зброя, тому поліція примушена діяти в самообороні, тому зростає і зростатиме кількість жертв. Велике расистське напруження та неспокій між негритянським (26 відсотків населення Маямі) та еспаномовним (60 відсотків) веде до вуличних перестрілок, знищення та підпалення будівель, загального хаосу та безправ'я.

„СКІЛЬКИ СЕБЕ ПАМ'ЯТАЮ, я завжди хотів бути священиком", — сказав Єпископ Даніел Е. Піларчик, який був обраний президентом Крайової конференції католицьких єпископів у Балтиморі у вівторок, 7-го листопада. У віці 14 років Д.Е. Піларчик, єдиний син польсько-американської робітничої сім'ї, почав навчання у духовній семінарії в Сінсіннаті, яке успішно закінчив та у 1982 році став єпископом у цьому місті. У своїй книзі „12 непохитних проблем" Д.Е. Піларчик висловив свої погляди на навчання Слова Божого у сучасному світі, на питання абортів, протизаплідних засобів, совісті, покарання та війни. Єпископ Д.Е. Піларчик має репутацію сильного консерватиста та доброго адміністратора, але він є також прихильником нових ініціятив у соціяльній політиці. Конференція католицьких єпископів прийняла резолюцію-звернення до політиків католицької віри, яка рішуче вказує на те, що католики не можуть стояти в обороні права вибору в питанні абортів, не зважаючи на те, що ця наболіла проблема є фундаментальним питанням людських прав.

РИЧАРД В. СІКОРД, колишній генерал майор летунства, який організовував перевіз зброї до Ірану та Нікараґуа, в середу, 8-го листопада, визнав себе винним у фальсифікації свідчень, які стосуються Іран-контра афери. Він став п'ятим з шести високопоставлених осіб, замішаних у цій афері, які признали себе винними. Р.В.Сікорд заявив, що він говорив неправду конґресовій комісії, коли стверджував свою неознайомленність із фінансовими „преміями", які отримував Олівер Л. Норт, колишній радний державної безпеки, з мільйонових прибутків, які приносив продаж зброї Іранові. Це підтвердило здогади слідчих про те, що Р.В.Сікорд детально ознайомлений з відпливом капіталів з торгівлі зброєю через банкову сітку.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс)
Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Берлінський мур — музейний експонат

Події у світі розгортаються із такою швидкістю, що найбільші труднощі має часописний коментатор. Що було актуальне вчора, стає анахронічне сьогодні. Не тільки світ преси, але й світ державної політики має той сам клопіт. Канцлер Західньої Німеччини Гельмут Коль перервав свої відвідини у Польщі й мерщій вернувся до Бонну та Західнього Берліну, заскочений несподіваною вісткою, що уряд комуністичної Східньої Німеччини дозволив своїм громадянам свобідно переїздити до Західнього Берліну почерез внутрішній мур з його кільчастим дротом і стежними вежами, з яких ще недавно стріляли до кожного втікача. Мур здвигнений у 1961 році, щоб зупинити масову втечу німців на захід, ще стоїть, але вже втратив своє символічне значення, як межа між Заходом і Сходом. Люди надламлюють його і рвуть його кусні ,,на пам'ятку", як амулети чи талізмани. Диктор американської Сі-Бі-Ес, 7-ий канал, Пітер Дженкінс — тріюмфально показував один такий камінчик, що його дістав від врадуваного берлінця на спомин перебування в Берліні в історичному дні 9-го листопада 1989 року.

Теоретична й гіпотетична проблема з'єднання обох частин Німеччини, поділеного у Потсдамському мировому договорі з 1945 року, стала актуальною проблемою дня. Але речник советського уряду Ґенадій Ґерасімов сказав правду: одне — свобідна комунікація, а інше зміна державно-політичних кордонів. Проблема з'єднання Німеччини не така проста, бо її західня частина — Німецька Федеративна Республіка — належить до західньо-демократичного Атлантійського пакту (НАТО), — східня частина, Німецька Демократична Республіка, належить до комуністичного Варшавського пакту. На території Західньої Німеччини стоять війська Америки, Англії і Франції, на території Східньої Німеччини перебуває все ще 125,000 советських вояків із танковими з'єднаннями та ракетами на близьку і середню віддаль. Тому це не лиш справа генерального секретаря Компартії Німеччини Еґона Кренца, який виявив чималу відвагу у своєму короткому урядуванні, але є справою міжнародного характеру, залежною від лідерів Заходу і Сходу. І тому зразу же сказано у Вашінґтоні, що це буде найпершою темою розмови президента Джорджа Буша з Міхаїлом Ґорбачовим, коли вони стрінуться біля берегів Італії на Середземному морі в найближчих тижнях. Спершу Буш заявив був, що це буде зустріч ,,для обопільного знайомства" — без ніякого згори устійненого пляну нарад. Виявилося, що хід подій перевернув плян, устійнений між Вашінґтоном і Москвою. У промові виголошеній у Тексасі в минулу п'ятницю Буш, нав'язуючи до подій у Німеччині, заапелював до Ґорбачова, щоб у Советському Союзі признано право державного самовизначення усім тамошнім народам. Українці вже самовизначалися ІУ Універсалом з 22-го січня 1918 року. Але заява Буша має величезне значення, як вияв солідарности з усіма свободолюбними рухами у Советському Союзі. Буш телефонічно розмовляв із Гельмутом Колем і Ґорбачовим і советський генсек запэвняв, що він схвалює усі ходи Кренца. Та що іншого він міг сказати?!

На свобідному спілкуванні між двома частинами Берліну і двома частинами Німеччини не закінчиться. Чуємо вже, що у Східній Німеччині відбудуться вибори до парляменту з участю також некомуністичних кандидатів, вибори загальні, безпосередні, вільні й тайні. Можна згори передбачити, що комуністи програють. Вже тепер говориться про ,,коаліційний уряд". Хто з ким творитиме коаліцію і яка роля залишиться Компартії з її верхівкою — з її Політбюром та Центральним комітетом? Міхаїл Ґорбачов заявив був у минулому місяці під час своїх відвідин у Східньому Берліні, ще за урядування старого ретроґрада Еріха Ґонекера, що проблеми Східньої Німеччини мають вирішуватися у Берліні, а не в Москві. Але новий парлямент комуністичної Східньої Німеччини — навіть коли б проголосив з'єднання із Західньою, не має юрисдикції над советською армією на її території!

Вістка про події у Німеччині наспіла одночасно з вісткою про резиґнацію комуністичного диктатора у Болгарії Тодора Живкова і про нові демонстрації у чеській Празі. Захитання берлінського муру стоїть у найтіснішому зв'язку з процесом завмирання комунізму у всьому світі. Комунізм у Чехо-Словаччині не зможе збереґтися, коли стане острівцем, що його з усіх сторін оточуватиме демократичне море. І народи Болгарії та Румунії не будуть терпіти монопольної влади комунізму, коли скрізь в Европі, включно з самим Советським Союзом, повіяв свободолюбний вітер. Сьогоднішня сенсація про упадок берлінського муру перестане бути завтрішньою сенсацією, коли дальший хід подій принесе вістку про дальший ступінь загину комунізму.

Володимир Яців

ВПЛИВ СХІДНЬОЇ ЕВРОПИ НА ПОЛІТИКУ ЗАХОДУ...

I.

Панував би мир у світі, кажуть політичні аналітики, коли б не наступали зміни на економічному і суспільно-політичному відтинках у житті окремих народів, що їх спричинили різні обставини життя. Не треба забувати, що через сорок років народи Заходу не визнають окупації східньоевропейських країн. Уряди цих демократичних країн, зокрема ЗСА, своєю зовнішньою політикою до Советського Союзу в справах Східньої Европи притримувалися цих зобов'язань, які добровільно взяли на себе, щоб стримати агресивні потягнення останньої імперії в світі від дальшого поневолення ще вільних народів. Вони через сорок років холодної війни, старались допомагати цим рухам спротиву тоталітарній владі, які боролись за людські і національні права, та які в останньому часі зорганізувались в східньоевеопейських країнах, щоб протиставитись окупаційній імперській владі.

На підставі потягнень Ґорбачова можна твердити, на відтинку його зовнішньої політики до сателітів, що останньо він пішов на уступки окремим східньоевропейським країнам у зв'язку із змінами, які наступили на відтинку суспільно-політичному в Польщі, Мадярщині, а тепер в Східній Німеччині. Однак виглядає, що Адміністрація президента ЗСА дуже обережна і тому вже від довгого часу поступає стримано щодо цих змін, що їх започатковано в соціялістичній системі на господарському і суспільно-політичному відтинках. Згідно тверджень деяких суспільно-політичних аналітиків і економічних експертів Заходу, що деякі виконавці влади в країнах Заходу, а головно адміністративні виконавці влади, ,,тужать" за добрими старими часами, в яких не було таких наглих несподіванок в країнах Східньої Европи, як під сучасну пору за володіння Ґорбачова.

Можливо, що Ґорбачов залишиться при владі і продовжувати буде переведення плянів перебудови в життя, однак ці зміни, які будуть впроваджені в систему, не будуть спроможні розв'язати всі ці проблеми, які нагромадились на протязі сімдесят років. Однак допомагати в розв'язуванні цих проблем, так як думають високо поставлені працівники із державного департаменту не є і не повинно бути завданням ЗСА і вільного демократичного Заходу. Навпаки, в інтересах вільного світу повинно бути розчленування імперії на суверенні самостійні держави з демократичними системами, які мали б доступ до всіх здобутків вільного світу, на культурному, суспільно-політичному і технологічно-господарському відтинках.

Заступник державного секретаря Лоренс С. Іґленбурґ каже, що часи холодної війни були більше безпечні, не зважаючи на це, що в ці дні Москва була ворогом для всіх европейських сателітів, таких як Польща, Мадярщина, Чехо-Словаччина. На його думку, ці всі ризиковані потягнення і непевності в часі холодної війни між двома потугами були характеризовавні як стабільні. Притому він підкреслює, що небезпека тепер можлива, коли зміни в системі на господарському і суспільно-політичному відтинках у Східній Европі будуть виказувати дестабілізацію, яка буде продовжуватись, не зважаючи на впровадження змін у системі. Це фактичне положення, і тому історичні події не будуть затримуватись, щоб легше було Адміністрації виконувати завдання прийняті Урядом. Правда, що Президент старається отримати позитивні висліди з праці Адміністрації, однак треба сказати, що теперішня адміністрація виказує свою пасивність, яка може допомогти деяким несподіваним актам, які можуть статися історією.

Виглядає, що пляни Білого Дому в справі витрат на оборону країни будуть зменшені, у зв'язку із створенням Ґорбачовим такої ситуації на внутрішнім і зовнішнім відтинках політики в стосунках до своїх східньоевропейських сателітів. Однак таке рішення може привести до неґативних наслідків, у випадку, коли Ґорбачов втратить владу, а диктаторський уряд дістанеться в руки мілітаристів. Тому, в їхніх стремліннях повинно бути обмежування цих неґативних фактів, які не є всилі зосередитись на тому, як Захід може допомогти, щоб осягнути стабільність у Східній Европі. Правдоподібно, жадна сума допомоги Заходу, не зможе врятувати Советський Союз із кризового положення, але короткотермінова допомога Польщі, чи Мадярщині, омине хаос, який може опанувати ці країни, і може допомогти в їх стремліннях до привернення демократичних систем. Рівно ж така допомога може облегшити обом країнам скорше приняття нової плюралістичної системи.

Закінчення буде.

Андрій Бук

ЕКОНОМІКА У ТРЕТЬОМУ КВАРТАЛІ

II.

Дохід корпорацій у третьому кварталі в пересічі зріс на 23 відс., Ей-Ті-Ті на 19 відс., збільшив пенсійний фонд і бенефіти для 34,000 працівників, протягом останніх двох років звільнив 74,000, через модернізацію, Дженерал Електрік на 16 відс., через збільшену продукцію, Ай-Бі-Ем дохід зменшився на 30 відс., Ей-Бі-Сі дохід зріс на 26 відс., бо з 10 головних програм мав 6, Ен-Бі-Сі на 24 відс., Сі-Бі-Ес дохід зменшився на 12 відс., через відеокасети. З 6-ох оливних компаній, 3 виказали зиск інші втрати. Ексон, найбільша світова компанія втратила один біл. дол., через аварію оливного танкера в Алясці. Майже усі більші комерційні банки виказали втрати: Чейс Мангаттен 1.1 біл. дол., бо збільшив резерви на 1.15 біл., через злі позички відсталим країнам, Морган — 1.8 біл. дол., Мануф. Ганновер — 775 міл. дол. Хемічний банк — 825 міл. дол., збільшив резерви на 900 міл. дол., через втрати на позичках для Третього світу, Банк Ню Йорк-271 міл. дол, збільшив резерви на 400 міл. дол., на покриття злих позичок. Утрати банків були одною з 4-ох причин (захитані бонди, зростаючі ціни, інфляція) захитання нюйоркської біржі, яка 13 жовтня впала 190.58 пуктів, другий найбільший в 200 літній історії біржі спад (10/19/87 року впала 509 пунктів-чорний понеділок (до речі без причин, бо монетарна кондинція далеко краща, як у 1987 році, економіка здорова, повільно дальше зростає. За нюйоркською біржею захиталися усі світові біржі, найбільше японська — 650 пунктів, а вона сьогодні найбагатша, передова у світі. Японська біржа стабільна, через великі вклади капіталу корпораціями і приватними інвесторами, який з року на рік зростає. За 8 місяців цього року збільшили капітал на 110 біл. дол., в той час, як ЗСА на 20 і від 3-ох років спадає. Утратили також на депозитах 5 біл. дол. ощадностево-позичкові інституції. Через знижені дивіденди, щоби збільшили резерви на покриття злих позичок, минулого року втратили на депозитах 62 біл. доларів.

Продуктивність (без фарм) у 3-му кварталі зросла на 2.1 відс., вдвоє більша від другого, але в мануфактурному секторі лише 1.3 відс. (у другому 3.2), фабрична продукція впала найбільше за останні 3 роки, при зростаючих коштах робітника (4.5 відс., найбільше за останніх 7 років), зменшеших годинах праці, а затруднених всього 103, 000 в мануфактурі, при зменшених заробітках наглядно показують економічне сповільнення.

Індекс гуртових цін у вересні зріс на 0.9 відс., головно через енергію, попередні 3 місяці спадали на оливу, бензину, природний газ і авта, на харчі впали (0.6 відс.)

Ціни на фармерські продукти у вересні зросли на 0.7 відс., в серпні на 1.4 відс. (попередні місяці спадали, головно на худобу, сою, кукурудзу), зросли на ярину, молоко (4-ий місяць, бо продукція спадає, у вересні 2 відс., — 9.7 біл. тонн), а останньо на пшеницю, через замовлення 36 міл., метричних тонн Советським Союзом, який у серпні купив 110 міл. фунтів масла (і замовив 5,000 тонн) по 78 центів фунт (уряд платить фармерам 1.21 дол.), 15,000 фунтів курячих лапок, 2.8 міл. метр. тонн кукурудзи, а у вересні 3-ма новаторами 360,000 метричних тонн борошна. Крім того купив більшу кількість пшениці в Канаді, невідомо скільки в Австралії, Арґентині і Бразилії. Світові експортери здивовані, бо останньо ТАСС подав, що врожай цього року 205 міл. метричних тонн, а не 200, як раніше подано), на сподіваних 225, можливо робить великі запаси. Департамент рільництва подає, що збір зернових цього року збільшився: кукурудзи — 7.45 біл. бушлів (50 відс. більший), сої — 1.95 біл. бушлів), пшениці — 2,04 біл. бушлів (3 відс.), тому ціни можуть впасти. Минулого року, через посуху і неврожай ціни зросли і фармери мали рекордовий 60 біл. дол. зиск (у 1987 році 57.7 біл. дол.) На конференції в Женеві уряд ЗСА запропонував зменшити субсидії фармерам, представники европейських держав, де 8 відс., населення затруднених в сільському господарстві (у ЗСА — 3 відс.) не погодилися. Ціни на каву далі падуть, бо 3 головні продуценти, на чолі з Бразилією не договорилися відносно ціни і експорту, а на цукор далі зростають, бо Бразилія, 4-ий світовий продуцент, зменшив експорт цукру, через вживання для продукції алкоголю до автомобілів. Продукція цукру минулого року 8 міл. метричних тонн, експорт 1.5 міл. метричних тонн, цього року сподівана 6.9 міл. метр. тонн, експорт 650,000 метричних тонн.

Дрібна продаж у вересні зросла умірковано (0.5 відс. — 145 біл. дол.) мимо економічного сповільнення, а вона показує 2/3 економічної ативности, стала контрольована Дирекцією федеральних резерв продажею гроша на ринок. Консумційні ціни у вересні зросли всього на 0.2 відс., (за 9 місяців 4.3), головно через одяг і доми, найбільше медичні (0.8 відс.), найбільше зросли ціни у Вашінґтоні (1.8 відс.), впали у Сан Франсіско (1 відс.), в загальному індекс цін впав до 43 відс., 5-тий місяць підряд, індекс продукції 48.5, а інвентур 45 відс. Особисті доходи у вересні зросли 0.3 відс. — 12.8 біль. дол. (другий місяць без змін), а видатки на 0.2 відс., найменше за останніх 12 місяців, через зменшені заробітки горожани менше видають і позичають, а більше ощаджують, за 9 місяців 60 біл. дол. більше від минулого року.

Закінчення буде.

Степан Яворський

Вісті з Оттави

В першій половині вересня ц.р., д-р Олександер Кіндій, член федерального парляменту з міста Калгарі, Альберта, відвідав Україну, де він мав кілька цікавих зустрічей з офіційними представниками Верховної Ради і уряду УССР. Д-р Кіндій зустрічався з Миколою Хоменком, секретарем Президії Верховної Ради УССР, з головою виконавчого комітету (посадника) міста Львова Богданом Котиком з головою правління Товариства Культурних Зв'язків з закордоном Володимиром Бровченком, з першим заступником голови київської Міської ради Віктором Сальніковим та з директором великої фабрики телевізійних апаратів ,,Електрон" Василем Батлюком.

У своїх розмовах з представниками крайових та міських урядів д-р Кіндій порушував справу канадського дипломатичного представництва в Києві (наставлення українських урядників до цієї справи було зовсім позитивне), справу економічної співпраці між канадськими українськими підприємцями та відповідними інституціями в Україні та справу релігійної та культурної свободи. Д-р Кіндій порушив також проблему екології, проблему жахливих наслідків чорнобильської катастрофи та проблему будови фабрик біля пам'ятника Тараса Шевченка в Каневі. В цій останній справі д-р Кіндій виніс враження, що українські борці за чистоту оточення очікують великої допомоги від українців у діяспорі. Після повороту до Оттави д-р Кіндій написав обширний звіт про свої розмови в Україні для прем'єр-міністра Браєна Малруні, підкреслюючи конечність відкриття канадського консуляту в Києві.

* * *

В понеділок, 17-го жовтня, на запрошення Канадського центру дослідницького журналізму, делеґація, яка складалася з п'ятьох советських журналістів, відвідала Оттаву. Серед них був Анатолій Рогач, заступник голови Спілки Журналістів України з Києва, який на жаль, не говорить українською мовою, пояснюючи цей факт тим, що він з походження білорус. Дивним є те, що Спілку Журналістів України очолює людина, яка, помимо позитивного наставлення до українських проблем, не говорить мовою спілки, яку вона репрезентує. Зате інший член советської делеґації, Тамара Орлова, редактор ,,Заполярної Правди" в Норильську, на далекій півночі, говорить прегарною українською мовою, цікавиться українськими проблемами і співпрацює з українською громадою в Норильську, яка, згідно з її твердженням, є добре зорганізована.

* * *

В четвер, 18-го жовтня ц.р., в резиденції генерального губернатора Канади відбулася урочиста інвеститура Орденів Канади, якими періодично голова держави нагороджує визначних і заслужених громадян. Серед нагороджених канадців було цим разом двоє українців, а саме: Савелія Стечишин і Леонід Молодожанин. С. Стечишин, визначна громадська діячка, учителька, редакторка і авторка, яка приїхала до Канади дев'ятирічною дівчинкою в 1912 році та яка була першою українкою в Канаді, яка отримала університетську освіту, ціле своє життя посвятила українській громаді. Протягом 25-ти років вона була журналісткою, а також авторкою чотирьох книжок, з яких найбільш відома ,,Традиційне куховарство" була перевидана 15 разів.

Леонід Молодожанин, відомий скульптор, вітражист і маляр, є знаний зі своїх творів на трьох континентах. Його пам'ятники і статуї знаходяться в Европі, Північній та Південній Америці. Він є членом королівської канадської академії мистецтв та багатьох інших наукових і мистецьких товариств в Північній Америці та Европі.

З ініціятиви місцевого відділу Конґресу Українців Канади в п'ятницю, 19-го жовтня, відбулося прийняття для вшанування цих двох визначних осіб, на якому члени місцевої громади мали приємність почути з уст достойних гостей про їх життєвий шлях та про їхню працю, яка увінчалася такою престижевою нагородою.

* * *

Відомий на Заході і дуже популярний на Україні львівський ансамбль ,,Не журись" почав своє турне по Канаді концертом у Монтреалі, 23-го жовтня ц.р. Наступного дня п'ять артистів з цієї групи виступили перед численною публікою (понад 500 осіб) в Оттаві. В програмі концерту були оригінальні твори у виконанні авторів Віктора Морозова, Андрія Панчишина та керівника ансамблю — гумориста Остапа Федоришина, народні пісні і думи, виконані кобзарем Василем Жданківим, та фортепіянове сольо Юрія Саєнка.

Більшість пісень мали глибокий патріотичний, а деколи й політичний зміст, викликаючи зворушення та ентузіястичну реакцію у присутніх.

Концерт в Оттаві відбувся у гарному приміщенні і був добре зорганізований, за що належиться признання його організаторові, адвокатові Несторові Войчишинові.

Ансамбль ,,Не журись" має намір виступати 28 разів у містах Канади і ЗСА. Якщо їх дальші виступи будуть такими ж успішними, як їх концерт в Оттаві, то група ,,Не журись" напевно здобуде собі славу і покорить серця українців на цьому континенті.

Валентина Єрмоленко

ПРОБУДИТЕЛЬ ГАЛИЦЬКОГО ВІДРОДЖЕННЯ

II.

Цим церковно-слов'янським шрифтом друкувалися й книги. Таких, які б могли читати ці книги, було надзвичайно мало. І як, я вже зазначила вище, уряд і не був зацікавлений в тому, щоб народ читав і писав своєю рідною мовою. У Галичині намагалися спольонізувати, на Буковині — румунські поміщики затискали уста, що говорили українською мовою, а на Закарпатті гнобили народну українську культуру мадярське панство. Відірваність Західньо-українських земель від Наддніпрянської України ще більше гальмувала розвиток національної культури на цих землях.

Пробудження національного життя на Наддніпрянській Україні, вихід ряду праць з питань української історії, літератури, фольклористики в Харкові, Києві, Петербурзі позитивно вплинуло на розвиток суспільної думки Західньої України. Стимулюючий вплив на розвиток української літератури в Галичині мала також проґресивна польська, чеська та сербська література. Український нарід Галичини, Буковини й Закарпаття всіляко намагався протистояти насильницькій асиміляції. Хоч місцева інтеліґенція в масі своїй була слабкою, нездатною підняти голос на захист потоптаних прав народу та все ж і в її середовищі знаходилися мужні люди, віддані патріоти, які виступали піонерами національно-культурного відродження. Так, треба згадати львівського єпископа Льва Шептицького, який сміливо боронив права українського народу. Під певним тиском австрійські володарі виявили деякі зусилля, щоб поправити відносини.

Марія Тереза заснувала в 1774 році у Відні при церкві св. Варвари духовну семінарію ,,Барбареум". Йосиф II заснував у Львові в 1783 році духовну семінарію для піднесення освіти серед українців і зніс кріпацтво в значенні безпосередньої залежности селянина від пана (1782 р.). На прохання львівського єпископа Петра Білянського дозволив також навчання українців у їхній мові у львівському Теологічному і Філософському факультетах до часу, поки українські духовні кандидати познайомляться з латинською мовою. Ці виклади звалися ,,Руським Інститутом" і розпочалися 1787 року. На жаль, цей Інститут не осягнув свого завдання, не розбудив ніякого життя, бо професори викладали мішаниною мов: народної, церковно-слов'янської і польської; ясно, що такі лекції ніколи не захоплювали і 1808 року інститут було зачинено. Інтеліґенція далі з погордою відносилася до української мови, а духовенство не тільки в щоденному житті, але й в проповідях уживало польської мови. Тільки зрідка деякі одиниці пробували засвітити каганчик у цій темряві національного життя.

Проблема мови стала перешкодою на шляху всіх, хто почав боротьбу за навчання, за культурну роботу на ,,родимом языцe". Слід сказати, що уявлення про цю мову було невелике, навіть у тих, хто за неї боровся. Користуючись нею в усній мові вони не були певні чи можна нею писати літературні твори і друкувати книги.

Історичні умови першого тридцятиліття XIX сторіччя в західніх землях України вели до перетворення української національности в українську націю. Настав час, коли українських нарід Галичини повинен був заявити про себе через свій ,,культурний аванґард", але, на жаль, він був ще зовсім слабий. І ось в цей час виступив Маркіян Шашкевич. Живучи ,,на світі" в життєвій боротьбі міцніла його воля, хоч підупадало здоров'я. Маркіян Шашкевич з запалом працював і знайомився з творами слов'янських письменників: Дубровського, Шафарика, Коляра, Вука Караджича, які діставав в університетській та Оссолінських бібліотеках у Львові. Доставляв йому також книжки поміщик села Княжого Тадій Василевський, польський етнограф Вячеслав Залеський (Вацлав з Олеска) і чех Православ Ковбек. Неясна спочатку думка про свою власну літературу перетворилася в ясну ідею під впливом читання ,,Енеїди Котляревського" та збірок пісень М. Максимовича. Там знайшов Шашкевич те, за чим тужив, чого шукав. Знайшов свою живу мову. Захоплений великою національною ідеєю кинувся він до праці: збирав народні пісні, перекази, придивлявся до народних звичаїв, прислухався до народної мови і це своє захоплення намагався перелити в серця товаришів та ширшого громадянства.

Сучасники згадували, з якою любов'ю і старанністю вивчав Шашкевич народну мову. Він усім своїм єством протестував проти пасивного ставлення української інтеліґенської верхівки до польонізації, проти байдужости цієї верхівки до матеріяльного і духовного життя селянської маси. Своє захоплення вмів Маркіян Шашкевич передати іншим. На ґрунті спільних інтересів виникли знайомства й дружба і в 1832 році приєднав він до своєї ідеї двох талановитих товаришів Якова Головацького й Івана Вагилевича, що стали разом до спільної праці. Цей гурток товаришів Маркіяна назвали ,,Руською Трійцею". У Гурток вступили згодом й інші товариші.

Вони зобов'язалися працювати на користь рідного народу, причому кожний вписував в альбом ,,Руська Зоря" свій заповітний вірш або клич і прибране ім'я. Шашкевич підписувався — Руслан, Головацький Ярослав, Вагилевич — Далибор. Подав приклад сам Шашкевич вписавши слова народної пісні: — ,,...Світи зоре, на все поле, поки місяць зійде". Діяльність цього гуртка з самого початку виходила з рамок вузького ,,культурництва". Це була передусім патріотична діяльність, в своїй основі — народна, спрямована на розв'язання важливих суспільно-політичних і культурних завдань. Члени гуртка Шашкевича твердили, що українці (,,русини") Галичини є часткою великого українського народу, який має свою історію, мову і культуру.

Які ж джерела живили діяльність гуртка М. Шашкевича? Насамперед; боротьба селянства і трудового міщанства — ремісників Західньої України. Велике значення мала передова українська література, яка, не зважаючи на цензурні заборони й кордонні лещата проникала в Галичину і відігравала тут помітну ролю у формуванні культурних прагнень інтеліґенції, особливо молоді (І. Котляревський, Г. Квітка-Основ'яненко, П. Гулак-Артемовський, Є. Гребінка, А. Метлинський та інші).

Закінчення буде.

Важливе для українських лікарів у діяспорі

Повідомляємо останній раз в „Лікарському Віснику" та в українській пресі, що Видавнича колеґія УЛТПА приготовляє до друку третій том „Матеріялів до історії української медицини". В цьому томі буде подана історія лікарського руху з біо-бібліографічними нарисами українських лікарів, дентистів і фармацевтів, що жили і працювали в Західній Україні, Карпатській Україні, Буковині, Польщі, Чехо-Словаччині, Австрії, Німеччині та Західній Европі, а також тих, що жили чи живуть у ЗСА, Канаді, Південній Америці й Австралії.

Тому ще раз просимо, якщо ви цього не зробили, прислати нам вашу фотознімку та біографію з поданням вашої бібліографії, науково-професійної, культурно-громадської чи іншої праці.

Якщо такі лікарі відійшли вже у вічність, то просимо родину або приятелів це зробити. Ці подані матеріяли, до певної міри, будуть використані для опрацювання гасел до Української Енциклопедії Діяспори.

Просимо це не відкладати, а якнайшвидше зробити, бо час летить. Повідомляємо про це офіційно і ясно, щоб потім ніхто не нарікав, що його чи іншого лікаря оминули або забули.

Всі інформації та фотознімки просимо висилати на адресу архіваря УЛТПА — д-ра Павла Пундія: Dr. Paul Pundy, 1712 N. Oak Park Ave., Chicago, Ill. 60635; Tel.: 1 (312) 237-2163 (7-9 P.M.).

Визначні гості в Рочестері

Завдяки старанням 47-го Відділу Союзу Українок в Рочестері, Н. Й. відбувся дня 30-го вересня, ц. р. Культурний вечір, на якому українська громада мала честь вітати й гостити аж дві визначні постаті, які в двох різнах напрямках заманіфестували свої здібності й успіхи, а саме в ділянках мистецтва і науки. Мистецька й музейна референтка, Іванна Мартинець, після відкриття вечора привітала й представила першу з них.

Це був визначний український мистець-маляр Богдан Божемський. Він своїми мистецькими творами, виставленими в авдиторії школи св. Йосафата виявив красу української природи та барвистої народньої ноші. Тим він не тільки прикрасив велику залю, але й створив рідну атмосферу, яка переносила глядачів у наш далекий, чудовий і багатий рідний край. Тому, що в тематиці виставки переважала Гуцульщина, мимоволі наші думки линули до гуцульських полонин і садиб де ми „зустрічали" багато гуцулів різного віку в прекрасних одягах на тлі чудової гірської природи. Мистець народився на Гуцульщині, жив її життям, виростав серед романтичної природи, різноманітності краєвиду, що й породило в ньому вічну любов до неї. Усі ці почування зображені в його картинах. Мистець Б. Божемський є знаний серед української спільноти в Америці. Студіював образотворче мистецтво у Львові і в Ню Йорку. Нью Йоркську школу закінчив з найвищим відзначенням в ділянці ґрафіки. В американському мистецькому світі він здобув почесне місце в „Хто є хто".

Другою визначною постаттю нашого культурного вечора була д-р Марта Богачевська-Хом'як. Обох їх привітала голова Окружної Управи Північного Ню Йорку Марія Крамарчук і передала провадження вечора голові 47-го відділу СУА Тані Шутер. Д-р М. Богачевська-Хомяк — це людина з незвичайними здібностями, історик, професор історії в американських університетах, дослідник і автор унікальної книжки в англійській мові п. з. „Феміністки всупереч собі". У своїй праці вона змальовує ролю і місце української жінки в українській громаді. Це вичерпуюча історія українського жіночого руху в роках 1884-1939. Це незвичайно цінний твір, який є вислідом довголітньої дослідньої праці в Америці, Канаді, Австралії, Польщі та в Радянському Союзі. Вона студіювала в Америці й закінчила свої студії докторатом в Колюмбійському університеті в 1968 році.

Завдяки стипендії від Правління міжнародного наукового дослідження та обміну вона мала можливість виїхати до Европи й користати з доступів до університетських бібліотек і архівів в Польщі, Росії і Україні. У висліді вийшла друком її книжка.

Д-р М. Богачевська-Хом'як крім наукової праці бере активну участь у громадському житті. Вона є заступницею голови Головної Управи Союзу Українок Америки в роках від 1983-1988. Від 1985 року є заступницею голови Національної Ради Жінок Америки. Вона є членом Екзекутиви Української Академії в Ню Йорку і членом Наукового Товариства ім. Т. Шевченка.

Д-р М. Богачевська-Хом'як виголосила цікаву доповідь на тему: „Українська громада і жінки — історія і сучасна дійсність". У приступній формі вона розказала про долю жінки в родині і про дуже обмежене становище української жінки в українській громаді перед 1884 роком. У тому ж році за почином нашої славної письменниці Наталії Кобринської і малого кола освідчених жінок повстало перше товариство українських жінок з ясно накресленими напрямами і завданнями. Прелеґентка високо оцінила почин Н. Кобринської, бо тим вона поставила українську жінку в рамці зорганізованого громадського життя, що дало їй можливість здобувати, хоч і з великими трудностями, щораз то важніші позиції в українській громаді. Це й був початок українського жіночого руху на наших рідних землях.

У другій частині доповіді прелеґентка коротко розповіла про „Сучасну дійсність". Українське жіноцтво, зорганізоване в різних жіночих організаціях поза межами України в різних краях, веде корисну роботу серед українських громад. Спеціяльні заслуги серед них належать до Союзу Українок, який своєю культурно-освітньою і виховною працею, як рівнож численими допомоговими акціями в користь українських громад, дає величезний вклад у розвиток української культури. Наприкінці прелеґентка висловила свою думку-заклик до українських громад, щоб не замикати себе тільки в українському ґетті, але відчинити навстіж вікно, щоб вийти з нього, пізнати новий світ, студіювати мови свого чужого оточення обмінюватися досвідами. Це дасть можливість інформувати чужинців про Україну, справляти історію і географію України, розуміти наші кривди і змагання. Цього вимагають від нас теперішні події в Україні і це буде нашим найціннішим дарунком для Неї.

Доповідь була дуже цікава, присутні слухали без віддиху, з очима спрямованими на прелеґентку, ловлячи кожне її слово. Усі присутні були вдячні д-р М. Богачевській-Хом'як за хвилини справжньої культурної насолоди.

Після доповіді присутні, ще довго розважали себе товариською гутіркою при каві, чаю та солодкому.

Мгр А. М. Смеречинська

„Українці всіх країн єднайтеся"

Саме цей клич, розповсюджений з України, клич єдности з Україною реалізувався 15-го жовтня ц.р. на багатотисячному здвизі-маніфестації українців Чикаґо і околиць, з участю дорогих представників України — Володимира Яворівського й Миколи Горбаля, та Володимира Мокрого, представника українців з Польщі.

Цього ж дня, під проводом Громадського Комітету під головуванням Романа Мицика, відбувся заключний акт святкувань Тисячоліття посвячення пам'ятника Первохристителів України, свв. Володимира і Ольги на площі вулиць Чикаґо і Овклі.

На це виїмкове свято прибув Митрополит Мстислав щоб особисто, враз з Єпископом Константином, священством та багаточисленними парафіянами православних спільнот, взяти участь в цьому акті. На чолі католицьких спільнот станув Владика Іннокентій зі священством. Українську Баптистську Церкву репрезентував пастор Олекса Гарбузюк.

О 12:30 по полудні від православного Собору св. Володимира, по бульварі Овклі вирушив величний похід: парафіяльні процесії з хоругвами і знаменами, всі громадські організації з прапорами, написами, кличами, колони людей і молодь від молодечих організацій в однострoях, прицерковних молодечих організацій і зовсім маленькі діточки в національних строях — Суменята, що цупко стискали в своїх руцях цвіти, які опісля складали у підніжжя пам'ятника.

На підвищенні засіли достойні гості: з далека виднів білий клобук митрополита Мстислава і митра Епископа Іннокентія поруч, реальні символи єдности, посадник міста Ричард Дейлі й Сенатор Пол Саймон, Сенатор Володимир Дудич, Репрезентант Стейту Мирон Куляс та другі політичні діячі. Від Комітету Тисячоліття голова Роман Мицик і заступник Мирослав Семчишин, голова місцевого відділу УККА Мирослав Харкевич.

По 1-ій по полудні ведучий програмою, Юліян Куляс, голова Комітету для побудови пам'ятника, привітав святкову громаду і попросив відспівати американський гимн, відспівала Марійка Банах а хор „Тисячоліття" під керівництвом Романа Андрушка відспівав гимн Тисячоліття. У привітальному слові господар свята вітав всіх, особливо гостей з України, щоб в глибокому почутті тисячолітніх надбань християнської України, єднатись з теперішньою Україною. Звертаючись до представників влади, до посадника міста Ю. Куляс наголосив те, що в пам'яті української громади ще жива постать батька посадника Дейлі, який також був учасником всіх важливих святкувань української громади, посвячення ново-збудованої школи, храму свв. Володимира і Ольги.

Владика Мстислав (справа) і Владика І. Лотоцький під час посвячення пам'ятника свв. Володимира й Ольги.

Промовляє В. Яворівський

Владики розмовляють з сен. П. Саймоном (справа) і посадником Чикаґо Р. Дейлі.

Фрагмент із посвячення пам'ятника.

В акті відслонення взяли участь посадник Дейлі, Сенатор Саймон, наші Владики Митрополит Мстислав і Кир Іннокентій, Р. Мицик і М. Семчишин, голова УККА М. Харкевич і Ю. Куляс. Опісля відбулося релігійне посвячення пам'ятника обома Владиками в сослуженні епископа Константина і всього духовенства і поклін молоді з ансамблю „Україна". Малята в барвистих народних строях уквітчали квітами підніжжя пам'ятника. Кольоритність і настроєвість тих хвилин знайшли віддзеркалення в словах посадника Дейлі. Щиро звучали його признання, вдоволення й захоплення. В подібному тоні і дусі промовив і сенатор Саймон. Оба промовці були ознайомлені з ситуацією в Союзі, в Україні, оба були прихильні українським аспіраціям.

На площі залягла тиша, коли почав говорити Митрополит Мстислав. Суворо прозвучали його слова про найбільш русифікаторську й нищівну московську Церкву, ще в 1946 р., вислано протест проти насильного ліквідування греко-католицької Церкви. Слова Митрополита були сповнені вірою в успіх змагань за українські Церкви.

Рясні й щирі оплески привітали гостя з України, В. Яворівського. Його слово привіту промінилось радістю, що може бути тут, в американському місті разом з тисячами українців і брати участь в неповторному акті посвячення пам'ятника, який залишиться тривким слідом тут, а рівночасно це велика підпора для України у її важкому змагу. Він нав'язав до ситуації в Україні, до створення Народного Руху. З вдячністю говорив про св. Володимира, який тисячу років тому відкрив правильну карту історії.

У такому ж дусі привітання, радості й віри промовив М. Горбаль, підкресливши, що якби не перестройка, він сьогодні перебував би в котромусь з таборів.

Глибокою релігійністю, пієтизмом і культом до Первохристителів України було сповнене слово В. Мокрого із Польщі.

Могутнім відспіванням національного гимну закінчилася частина святкувань біля пам'ятника. Гості заходили до залі Культурного Центру на святочний бенкет, численні зупинялися, щоб оглянути пам'ятник з близька. Пам'ятник споруджений за проєктом мистця зі Львова, Петра Кулика, дуже цікавий і оригінальний. На жаль, П. Кулик не зміг прибути на посвячення, його заступив брат Микола зі сином Романом з Торонто.

Бенкет відкрив голова Громадського Комітету Р. Мицик. Привітавши усіх, дякував членам Комітету Тисячоліття й всім, хто причинився працею, фінансовою підтримкою цих епохальних святкувань. Дякував зокрема Комітетові побудови пам'ятника, на чолі з головою Ю. Кулясом і якого просив бути господарем на бенкеті. Щоб розпочати святочну трапезу господар, Ю. Куляс, попросив до молитви Владику Константина англійською мовою й Владику Іннокентія — українською. Після гостини і представлення почесного стола промовив Казімір Оксас, голова Комітету Поневолених Народів. М. Горбаль, В. Мокрий і В. Яворівський у своїх промовах приблизили реальну теперішню Україну. В. Яворівський, особливо обдарований трибун, з гострим почуттям дійсності наголошував на три великі біди України: економічну руїну, екологічну загрозу („лопоможіть рятувати дітей з п'ятном Чорнобиля") і духовний занепад. Люди слухали заворожені його глибоко чуттєвими, дохідливими до глибин, і повними віри в народ словами.

Були ще привіти від І. Геля зі Львова і Ґубернатора Томпсона. Прийшов час на кінцеву молитву, о. митр. Бутринський розпочав Боже Великий а заля підхопила.

І. Камінська

ОДИН МОРЯК ЗАГИНУВ ТА ЧОТИРИ було поранено в наслідок зіткнення американського військового корабля з сінґапурзьким торговельним судном 240 миль на північний захід від Сінґапуру. Це вже шоста аварія американської військової фльоти за останні два тижні, в яких загинуло сім осіб та 16 було поранено. Від початку цього року в американській військовій фльоті загинуло 102 особи в наслідок нещасних випадків під час різного роду „операцій та маневрів".

У НЕДІЛЮ, 12-ГО ЛИСТОПАДА, був усунений з посади Лестер Дж. Форст, шеф поліції в Коннектикат від 1981 року. Він і його департамент були обвинувачені у нелеґальному підслуховуванні та магнетофонних записах телефонічних розмов між підсудними та їх адвокатами. Губернатор Вілліям О'Нілл сказав: „Люди повинні бути впевнені, що поліція стоїть в їх обороні. Наступним кроком буде забезпечення, щоб подібні випадки не трапилися в майбутньому". Л. Дж. Форст повернувся з вакацій на Алясці в суботу, 11-го листопада, але не з'явився на пресову конференцію в понеділок, щоб дати вияснення своїм нелеґальним діям, за які йому загрожує грошове покарання в сумі 10,000 дол. Ще у 1984 році він намагався леґалізувати встановлення підслухових апаратів у публічних місцях.

Замість квітів на свіжу могилу нашого Дорогого Приятеля

бл. п. д-ра Романа Леґедзи

складаємо 100.00 дол.
на СХІДНЬОЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ім. В. ЛИПИНСЬКОГО.

Христина і Ярослав ПЕЛЕНСЬКІ

Проф. П.Магочий передав Папі книжку про А. Шептицького

Професор Павло Р. Магочий дарує Святішому Отцеві, Папі Іванові Павлові II, книжку про Митрополита Шептицького.

Професор Павло Р. Магочий, керівник Катедри Українознавчих Студій при Торонтонському університеті, був прийнятий на авдієнцію Папою Іваном Павлом II. При цій нагоді проф. Магочий подарував Папі книжку „Моральність і дійсність: життя й часи Митрополита Андрея Шептицького" у спеціяльній оправі, що появилася недавно під редакцією професора.

Звертаючись до Папи українською мовою, проф. Магочий висловив надію, що ця наукова праця, завданням якої є висвітлити ролю в минулому та значення для сучасності одної з найбільш визначних історичних постатей України XX століття, буде теж цікавою для нього. Процес беатифікації Митрополита Шептицького, розпочатий в 1950-их роках, ще не завершений.

Папа, відповідаючи на слова проф. Магочого, декілька разів повторив українською мовою: „Я молюся за Митрополита Шептицького кожного дня. Молімся тепер усі разом за нього".

„Моральність і дійсність: життя й часи Митрополита Шептицького" вийшла з друку в червні як видання Канадського Інституту Українознавчих Студій. Цю книжку можна замовити у видавництві, або в книгозбірні Катедри: „Morality and Reality: The Life and Times of Andrei Sheptyts'syi" Katedra Books, Univesity of Toronto, 100 St. George St., Toronto, Ontario M5S 1A1.

50-ліття Карпатської України у Фініксі

У неділю, 22-го жовтня ц.р. о 3-ій годині по полудні в залі СУМА, українська громада Фініксу, Аріз., величаво відзначила 50-ліття проголошення самостійности Карпатської України 15-го березня 1939 року у столиці республіки, Хусті.

Мистецьку програму попередили Богослуження в наміренні українського народу у наших православній і католицькій церквах в 12-ій годині дня, оба наші священики і вірні, відслужили соборну Панахиду під хрестом, що його поставлено в честь першого президента Августина Волошина з нагоди Тисячоліття Хрищення України коло католицької церкви. Панахиду відслужили отці протопресвітер Іван Крестюк і Осип Чупіль. Хор з парафії св. Покрови співав під проводом Миколи Бурди.

Програму започатковано американським гимном і піснею „Гей, там на горі Січ іде", які відспівала при фортепіяні Галина Галій. Відкриття і вступне слово сказав інж. Володимир Чопівський, голова Відділу УККА, який закликав присутніх на залі вшанувати пам'ять тих, що життя своє віддали за волю і незалежність Карпатської України, і відчитав конституційний закон сойму Карпатської України.

Доповідь виголосив учасник подій Микола Теслевич. Доповідь про Листопадовий Чин і боротьбу під час Другої світової війни виголосив Я. Росола.

Вірш „Розділили Україну" Василя Гренджі-Донського деклямувала Віра Швець. Дві пісні „Верховино, світку ти наш" і „Ой видно село" відспівала і відіграла на піяно Г. Галій. Вірш „Як Срібна Україна волю стрічала" Бутовича відрецитувала Марія Дувіряк. Діти школи українознавства, під проводом директорки Христі Бойко, відспівали дві пісні: „Ой у лузі червона калина" і „Разом". Учні були зодягнені в українські народні строї, добре вимовляли слова і чудово співали. „Українська земля, що стала легендою" — слово, що його відрецитував Андрій Омельченко. Г. Галій відспівала і відіграла на піяно „Засвіт встали козаченьки" і „Нумож хлопці до зброї". Другу пісню співали всі на залі разом.

Всі учні школи українознавства стали півкругом на сцені, а Г. Галій і вся заля відспівали „Ще не вмерла Україна".

Ведучий програмою свята М. Теслевич подякував отцям за богослужби в церквах і Панахиду, всім виконавцям мистецької програми, та всім на залі, що взяли участь в цьому св'яті.

М. Т.

Ділимося сумною вісткою
з Рідними, Приятелями та Знайомими,
що в четвер, 2-го листопада 1989 р. відійшла у Вічність
на 86-му році життя
наша Найдорожча
МАМА І БАБУНЯ

бл. п.

ГАЛИНА ЗАБІЯКА

родилась на Полтавщині, Україна

ПОХОРОН відбувся в суботу, 4-го листопада 1989 р. в українській православній катедрі св. Андрія у Вашінґтоні, Д. К. Покійну поховано на цвинтарі св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

В глибокому смутку:
син — ВАЛЕНТИН з дружиною ГАННОЮ
внуки — НАТАЛКА і ЮРІЙ
двоюрідний брат — ГАВРИЛО АНЦІБОРЕНКО з дружиною ОРИСЕЮ і сином ІВАНОМ та його Родиною
свати — СИМОН і МАРІЯ РОЙКО з дітьми та внуками
та ближча і дальша Родина на Україні

Замість квітів згідно з бажанням Покійної просимо складати пожертви на катедру св. Андрія.

Український прапор на горі Кіліманджаро

Українські туристи на верху Кіліманджаро в Африці.

Український національний прапор видний тепер не лише в Україні, але також на вершині Кіліманджаро, найвищої гори в Африці, прикріплений там приятелями Клюбу Українських Професіоналістів „Сузі-Кю".

„Ми несли із собою український прапор на гору Кіліманджаро як символ підтримки для Народного Руху України за Перебудову і для всіх наших сестер і братів в Україні, які дорожать українською символікою, і то в дуже ворожих умовинах", пояснив д-р Юрій Савицький, провідник малої групи звеличників Кіліманджаро.

П'ятитижнева експедиція до Східньої Африки включала сафарі та таборування у головних заповідниках звіринних парків Кенії та Танзанії, як також оглядини відомих місцевостей знаних із фільму „Out of Africa".

П'ять днів дороги на Кіліманджаро

80-милева дорога на гору Кіліманджаро і з поворотом триває п'ять днів з трьома нічлігами у відповідно вигідно влаштованих кабінах із світлом і біжучою водою на висоті 9,000, 12,000 і 15,000 стіп. Туристів провадять досвідчені провідники та молоді хлопці (портери), які несуть на головах багаж туристів, а під час відпочинкових постоїв приготовляють туристам смачну їжу.

Нашим туристам пощастило вийти на верх гори Кіліманджаро не без фізичного зусилля. Нерідко приходилося користуватися *пляшками кисню*, що особливо передбачливі японські туристи мають часто із собою. Останні милі дороги від 1-ої вночі до 9-ої ранку 12-го серпня з електричними лямпками і у лещетарському виряді (але без лещат), щоб захистити себе від морозу і пронизливого вітру 40-миль на годину, були дуже важкі по кам'янистій і слизькій дорозі.

Нарешті на вершині Кіліманджаро

Дуже лагідне верхів'я гори Кіліманджаро це чотирьохмилевий вулканічний кратер, покритий снігом і частинно ледівцем, а посередині солідний залізний стовп. Саме до цього стовпа наша група сильно прикріпила український національний прапор з написом „Україна" для інформації туристів, які масово виходять на Кіліманджаро. Серед них багато японців, французів, еспанців, німців, італійців та інших.

Сестра і брат — Христя і Данило Савицькі, обоє пластуни і обоє студенти університету Пенсильванії були у числі тих щасливців-туристів, яким пощастило вийти на шпиль гори Кіліманджаро, бо варто знати, що за статистикою з числа тих туристів, що вже є в останньому таборі на висоті 15,000 стіп, лиш один на трьох доходять до найвищого пункту цієї маєстатичної гори.

Для Христі це був наче уродиновий дарунок, бо саме в цей день відзначила свої уродини на вершині гори Кіліманджаро, допомагаючи виставити там український прапор, з думкою — чи вона, випадково, не перша там українка?

Дикі звірі та інші особливості Африки

Надзвичайно цікаво було бачити зблизька багаточисленну міграцію дикої звірини (gnu) в долині Серенґеті, як рівнож багато других африканських диких звірів. Повні напруги і неспокою нічліги у шатрах серед дикої природи і звірів запам'ятались надовго. Шатра сторожили при високо горіючих ватрах озброєні у списи Масаї-бійці, бо гієни, льви, слони, леопарди бували тут частими „гостями". Такі і подібні переживання були доброю заправою до дальшої мандрівки, що у великій мірі допомогло побороти великі труднощі в дорозі до верхів'я Кіліманджаро.

Наші туристи в кількох тижнях сафарі таборували у звіринних заповідниках Serengeti, Masai Mara, Amboseli and Ngorongoro Carter.

Рівнож бачили озеро Накуру з тисячами рожевих флямінґо і Olduvai Gorge, де кілька десятків років тому антрополог Люїс Лікей відкрив сліди первісної людини.

Ця подорож включала також лет на остров Ляму на Індійському Океані, де видні сильні впливи Ісляму. Рівнож відбули популярну для туристів цілонічну їзду поїздом з Момбаса, портового міста над Індійським Океаном, до Найробі, столиці Кенії.

Україна — в Африці

Під час побуту в Африці можна почути і про Україну, а саме: у малому міському шпиталі, молодий чорний танзанійський лікар, англійською мовою спитав, д-р Савицького про його національність. Почувши, що він українець танзанієць щиро-сердечно засміявся і почав дальшу розмову прекрасною українською мовою. Він студіював медицину в Москві, а потім кілька, як зазначив, щасливих років був лікарем-резидентом у Вінниці.

Другий, також цікавий збіг обставин стався в місцевому літаку. Летун — ветеран німецького летунства, почувши українську мову Савицьких, здивований що і в Африці зустрічає українців, заговорив українською мовою. Розказав, що він з Мінхену, інженер по професії і також лінґвіст, мав друзів, і студіював на Українському Вільному Університеті в Мінхені, добре знає ректора УВУ Володимира Яніва.

Це були справді дуже милі несподіванки далекої подорожі і наші туристи приїхали щиро вдоволені, що український національний прапор повівав на вершині Кіліманджаро та що українську мову можна почути навіть далеко у східній Африці.

Дорадники експедиції

Цінні поради і інформації для підготови подорожі у Африку дав член Клюбу „Сузі-Кю" Билл Підгірний, фінансовий аналіст з Норвок, Конн. Він подорожував багато у Східній і Західній Африці. Рівнож, дуже важливі медичні і туристичні поради дав д-р Борис Лушняк із Сінсіннаті, Огайо, який відбув дві подорожі на гору Мт. Еверест і є спеціялістом в high altitude medicine (медицині в умовах високогір'я).

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК

У дописі про 7-ий з'їзд земляків Станиславівщини („Свобода" ч. 210 з 4-го листопада ц.р.), в уступі, що починається „Під час з'їзду в головному будинку... побільшені карикатури станиславівських професорів гімназії, що їх нарисував був покійний М. Симчич О. Городиському в його пам'ятник". А далі: „Дуже цікава була рецитація Ірини Дубас вірша д-ра Миколи Грушкевича. — О. Городиський.

Щотижнева...

(Закінчення зі стор. 1)

нів ніяк не реагували. В результаті нападу райкомівських посіпак було повибивано вікна автобусів, якими приїхали дрогобичани, і було поранено двох людей, пенсіонера Лопушанського і активіста з Трускавця Бурлакова.

• 8-го жовтня у Києві після закінчення ювілейного вечора-зустрічі з поетом Дмитром Павличком група шанувальників української пісні пішла на Жовтневу площу і влаштувала там колективні співи із синьо-жовтими прапорами. Довкола зібралося 1,500 слухачів. Незабаром на площу прибули міліціонери, які кинулися розганяти й бити людей гумовими киями. Було затримано 11 осіб. Обурені жителі Києва великою колоною рушили до міськвиконкому і провели там пікетування протесту, вимагаючи звільнення затриманих.

• 8-го жовтня у селі Підмихайлівці Рогатинського району Івано—Франківської области відбулася Панахида на могилах 25-ти загиблих 1945 року воїнів Української Повстанської Армії. Панахиду відправив греко-католицький священик. Після Панахиди перед людьми виступили Марія Ульчин, Члени УГС Ігор Деркач і Мирослав Ревть, жителька села Надія Федотів та інші.

РАДІОПРОГРАМА В ДІТРОЙТІ

Дітройт. — Керівник радіопрограми „Гомін України" Кирило Цепенда, повідомляє, що радіопрограма передається тепер два рази тижнево: у вівторок від год. 7-ої до 8-ої вечора і в неділю від год. 3-ої до 4-ої по полудні на хвилях 1090АМ з радіостанції WCAR.

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

УСК Ню Йорк — Гадсон Веллі С.К. — 2:0

В неділю 15-го жовтня ц.р. перша дружина УСКу відбула чергову зустріч за першенство III-ої дивізії Космополітальної Ліґи, цим разом з автсайдером Гадсон Веллі, який в показнику табелі ігор займає останнє місце.

У звітових змаганнях наші футболісти ввесь час переважали і мали можливість здобути більше ґолів, одначе м'яч із стрілів поодиноких снайперів пролітав понад поперечку воріт суперників, або відбивався від опор їх воріт.

Обидва ґолі, що їх здобули Сантос і Коваленко в першій половині, перерішили долю тієї зустрічі, завдяки якій наша дружина здобула обидві точки.

Після цих змагань перша дружина УСКу займає четверте місце в показнику табелі ігор маючи на своєму конті 4:2 точок і 7:3 відношення ґолів.

Друга дружина УСКу, що в табелі теж займає четверте місце, на усіх 7-ми клюбів, не мала визначеної гри.

С.К.

УСО „Тризуб" — „Гунґарія" С. К. — 0:0

Ці змагання „Тризуб" відбув в неділю 1-го жовтня ц.р. на виїзді на дуже короткому грищі „Гунґарії". Наші футболісти мали значну перевагу, але не зуміли здобути бажаного переможного ґоля. Дружина „Гунґарія", новик „Мейджор Дивізії", маючи досвід грати на цьому малому грищі, зручно маневрувала в обороні і остаточно добилася бажаного ремісу.

УСО „Тризуб" — „Данубія" С.К. — 2:3

В чергових першенських змаганнях, що пройшли в неділю 8-го жовтня ц.р. „Тризуб" грав без двох своїх чільних футболістів (Форфари, Чайки) і зазнав поразки 2:3. Вже до перерви суперники вели 2:0. Обидва ґолі впали в сітку воріт не без вини нашої оборони. В 55-ій хвилині в одній із контратак оборонець „Данубії" надужив правило гри і суддя признав вільний стріл, з якого МекВіліямс здобув ґоля. Одначе після реакції лінійного і консультації з ним, головний суддя відкликав ґоля. На цю дивовижну децизію гостро зареаґував МекВіліямс і в додатку був усунений з грища червоною карткою. Цілу другу половину „Тризуб" грав в десятку і все таки зумів здобути два ґолі, що їх стрілив Діксон. Свого переможного ґоля здобула теж „Данубія".

УСО „Тризуб" — „Ерцґебірґе" С.К. — 1:0

В неділю 15-го жовтня ц.р. „Тризуб" відбув ліґову зустріч з клюбом „Ерцґебірґе" в якій здобув мінімальну перемогу 1:0. Звітові змагання пройшли на нижчому технічному рівні. В складі нашої дружини цим разом бракувало теж МекВіліямса, що відбував покарання за попередню гру. До перерви вислід залишався 0:0. Після перерви в 60-ій хвилині Фраєт влучно використав головою м'яч з автового викиду Мороза, здобувши, як пізніше показалося, переможного ґоля. Наприкінці цих змагань, суперники перейняли ініціятиву завдаючи нашій обороні і воротареві досить праці. Після цієї перемоги „Тризуб" займає в показнику табелі ігор четверте місце, маючи на своєму конті шість точок. Резерва „Тризуба", в свою чергу, виграла з резервою „Гунґарії" 4:0. (ґолі здобули: Форостяк 2, Дармопрай і Брейсі). З резервою „Данубії" програла 0:3. і в останній грі з „Ерцґебірґе" виграла 1:0 (переможного ґоля стрілив Абер).

Склад I-ої дружини „Тризуба": М. Ґамбоя, А. Пур, Е. Моран, О. Гарматій, В. Тирнер, М. Шмонек, Ф. Фраєт, Л. МекКей, В. Діксон, Е. Діллон, Д. Смит, Т. Козак, Д. Прончик, Провідники — М. Юрчак і С. Іськів. Тренер Дж. ОНіл.

Я.К.

УСВТ „Ч. Січ" — Бриджвотер С.К. — 0:2

Були це міжгрупові, першенські змагання I-ої дивізії Ґарден Стейт Ліґи, що їх наші футболісти відбули на виїзді в неділю 15-го жовтня ц.р. Як і в кількох попередніх виступах в складі дружини бракувало: Куцини, Брієнзи, Борука і Джонса, усі чотири мали перешкоди через працю і зв'язані з нею виїзди поза Ню Джерзі. Брак цих футболістів значно ослабив боєздатність дружини, яка в додатку із своєї одинадцятки наприкінці першої половини втратила Ронія, через серйозну контузію і була змушена грати вдесятку. Незважаючи на ці, несприятливі обставини, наші футболісти показали гарну й швидку гру і якщо б не дуже кривдяче рішення судді (що навіть признали суперники) який проочив, щонайменше п'ятиметровий „офсайд", з якого Бриджвотер відкрили конто 1:0, то ця зустріч могла в найгіршому випадку закінчитися ремісом 0:0. В другій половині „Січовики" провели кілька продуманих контратак, двократно оборонці господарів вибили м'яча майже з лінії порожніх воріт. В кінцевій фазі суперники подвоїли рахунок 2:0 в часі, коли наші футболісти цілою дружиною атакували ворота Бриджвотер, прагнучи вирівняти вислід. На відзначення в цій грі заслужили наші юнаки, що їх провід ланки включив до складу дружини (Олесь Василак, Ярослав Твардовський, Андрій Журавель) як теж ветеран Михайло Торій. Крім них в складі цим разом ще виступали: М. Хамуляк, М. Дворський, В. Науменко, Д. Муніс, Д. Ромійо, С. Сабрій і К. Руш. Провідники Д. Ромійо і М. Хамуляк, тренер — Р. Саба.

Черговий успіх тенісистки „Ч. Січі".

Продовжується тенісовий сезон в середніх школах Ню Джерзі. В чергових змаганнях за чемпіонат цих шкіл Роксана Матківська, чемпіонка УСЦАК, перемогла таких конкуренток: Стенсі Бансаведж з Вест Орендж 6:0, 6:1, Лин Ландієрі з Медісон 6:0, 6:0, Мону Шг з Пассейку 6:0, 6:0 і Меґґі Латвєц з Піквaнок 6:4, 6:0.

ВІСТКИ З УКРАЇНИ

Футбольний сезон в СССР добігає до свого закінчення. В чергових змаганнях за чемпіонат вищої ліґи імперії київське „Динамо" перемогло московський клюб „Льокомотив" в Москві вислідом 3:1 (ґолі для Києва здобули Протасов — 2 і Аріфулін в свої ворота). Після цього в Києві при участі 42,000 глядачів литовський клюб „Жальгіріс" з Вільнюса 2:1 (ґолі для Києва стрілили Литовченко і Заєць). Дніпропетровське „Дніпро" подолало в Москві місцевий клюб „Динамо" 1:0 (переможного ґоля здобув Багмут).

Одеський „Чорноморець" переміг у себе вдома „Памір" Душамбе, вислідом 3:0 (ґолі для Одеси стрілили Кондратєв — 2 і Никифорів).

Донецький „Шахтар" переміг в Донецьку грузинський клюб Тбилісі „Динамо" 1:0 (переможного ґоля стрілив Кобозєв).

Харківський „Металіст" на свому стадіоні переміг московське „Торпедо" 2:1 (ґолі для Харкова здобули Аджоєв і Якубовський).

В показнику табелі дальше веде московський „Спартак" — 37 точок. Дальші чотири місця займають: Київ „Динамо" — 34, Дніпропетровське „Дніпро" — 33, Вільнюс „Жальгіріс" — 31 і Харків „Металіст" — 28. До закінчення сезону залишилося клюбам ще відбути по п'ять змагань.

(от)